

RISE Research Institutes of Sweden

Mottagare:
Regeringskansliet
Klimat- och näringsdepartementet
kn.ke.remisser@regeringskansliet.se

RISE svar på remiss – Europeiska kommissionens förslag till direktiv om styrkande och framförande av uttryckliga miljöpåståenden

RISE i förhållande till remissen

RISE Research Institutes of Sweden AB är ett statligt ägt oberoende forskningsinstitut och har i sitt uppdrag att bland annat utföra provning, validering, verifiering och certifiering. RISE omkring 3000 medarbetare stöder innovationsprocesser och driver cirka 120 test- och demonstrationsmiljöer för framtidssäkra teknologier, produkter och tjänster.

Inledande kommentarer

RISE välkomnar kommissionens förslag om styrkande och framförande av uttryckliga miljöpåståenden. Förslaget reglerar också miljömärkningar, som definieras som en typ av miljöpåstående.

Att reglera den utbredda förekomsten av falska eller otydliga miljöpåståenden och godtyckliga eller felaktiga miljömärkningar bedöms vara mycket viktigt för att stärka konsumenternas förtroende för skillnader i olika produkters miljöprestanda. Utan tydlig och korrekt information om miljöprestanda eller miljöfördelar hos produkter och tjänster minskar konsumenternas möjligheter att göra mer hållbara val. Grönmalning eller ”greenwash” kan därmed utgöra ett hinder för den gröna omställningen, vilket bland annat påtalas i EU:s nya handlingsplan för cirkulär ekonomi och i den nya strategin för konsumentpolitiken. Genom att förslaget till direktiv innebär krav på att påståenden skall bygga på saklig grund minskar risken för att sådana påståenden är felaktiga eller vilseledande.

Enligt förslaget ska produkter som endast uppfyller lagkrav inte ha rätt att marknadsföra några miljöfördelar. Det välkomnas och bedöms vara en viktig utgångspunkt i arbetet med att göra hållbara produkter till norm.

En viktig skärpning är att miljöpåståenden ska förhandskontrolleras av ackrediterad kontrollör innan de får användas i marknadsföring. Utöver det innehåller direktivet krav på övervakning med påföljande sanktioner för näringsidkare som överträder kraven.

RISE Research Institutes of Sweden AB

Postadress
Box 857
501 15 BORÅSBesöksadress
Sven Hultins Plats 5
412 58 GöteborgTelefon / Telefax
010-516 50 00Konfidentialitetsnivå
K2 - Intern
E-post / Internet
info@ri.se
www.ri.seOrg.nummer
556464-6874

RISE kommentarer och rekommendationer:

Saknar kontroll av greenwashing genom framtidslöften

Krav på förhandskontroll är viktig, men många miljöpåståenden är löften om framtida miljöprestanda, som t.ex. nollutsläpp, bionedbrytbar, återvinningsbar, reparerbar etc. Sådana löften förutsätter konsumentens egna ansvarstagande, ett fullt utbyggt producentansvar, globala värdekedjor och att återvinnings- och avfallssystem fungerar väl.

Direktivet nämner inte hur sådana framtidslöften ska kontrolleras vid förhandsgranskning, hur övervakning ska gå till eller vad en eventuell överträdelse ska innebära. Detta är en väsentlig svaghet i ett i övrigt starkt förslag, eftersom det lämnar stort utrymme för greenwashing.

RISE rekommenderar en utvidgning av direktivet till att skilja mellan kontroll av fakta respektive värdering av framtidslöfte. Exempelvis kan föreslås ett språkbruk från den internationella standarden ISO 17029, där 'förhandskontroll' kan kallas 'verifiering' (ungefär "kontroll av fakta") och där värdering av framtidslöfte kan kallas 'validering' (ungefär "värdering av löfte").

RISE rekommenderar att validering får en egen beskrivning i direktivet, med särskilda krav på övervakning av hur löften realiserar, med tillhörande sanktioner vid överträdelser.

Harmoniserade metoder och verktyg för kontroll

Förslaget lämnar stor frihet åt vad som ska kontrolleras och hur kontroll och granskning ska genomföras. Detta baseras på tre viktiga svagheter i förslaget:

1. Den första svagheten ligger i de otydliga definitionerna av begreppen 'primär information' respektive 'sekundär information' och av hur texten lutar sig tungt på att begreppen 'primär' och 'sekundär' garanterar fakta.
RISE rekommenderar att krav på underlagsdata (primär/sekundär) förtydligas, så att det faktaunderlag som en verifiering ska vila på är tydligt och betyder samma sak oberoende av själva påståendet och i vilken sektor påståendet görs.
2. Den andra svagheten ligger i att det inte finns ett enkelt och tydligt krav på hur kopplingen mellan ett miljöpåstående och dess underlagsdata ska verifieras.
RISE rekommenderar att resultaten av olika kontroller på ett likartat sätt kan verifiera hur underlagsdata och databearbetning resulterar i påståendet.
3. Med otydliga begreppsdefinitioner och utan enhetligt syn på verifiering kommer det att vara svårt att jämställa kontroll på olika typer av påståenden. Detta riskerar inte minst att systemet riskerar att bli rättsosäkert.
RISE rekommenderar en tydlig gemensam ram för koppling mellan grunddata och påstående.

Inom ISO har det utvecklats en standard som ger gemensamt ramverk för att verifiera alla kvantifierbara miljöpåståenden, baserat på en tydlig definition av 'primär data' och 'sekundär data' (ISO 14033:2019 Kvantitativ miljöinformation).

RISE kommentarer gällande förtydliganden i dokumentet:**Artikel 2 - Definitioner**

Följande begrepp och formuleringar bör definieras i listan för att underlätta läsningen och minimera utrymmet för olika tolkningar:

- Validering
- Validerare
- Verifierare
- Kontrollör

Artikel 3 - Styrkande av uttryckliga miljöpåståenden

1 e) Punkten handlar om att det ska visas att påståendet gäller miljöprestanda som inte redan är lagstadgade krav alternativt att påståendet gäller miljöprestanda högre än lagkraven. Enbart överensstämmelse med lagkrav är inte grund för ett miljöpåstående enligt förslaget. Skrivningen i punkten bör förtydligas då det nu kan tolkas som att man ska visa att man inte följer lagen.

Artikel 4 - Styrkande av jämförande uttryckliga miljöpåståenden

2. Krav på basåret bör finnas med. Detta för att inte möjliggöra att ett år blir särskilt fördelaktigt att använda.

Artikel 5 - Meddelande om uttryckliga miljöpåståenden

4. Efterlevnad av det tidsbundna åtagandet för förbättringar behöver kontrolleras. Hur denna kontroll ska utföras behöver också specificeras vilket påtalats i RISE rekommendationer ovan.

Artikel 8 - Krav på system för miljömärkning

2 b) Vad avses med tillräckligt detaljerad? Specificering av vad som avses med tillräcklig behövs.

2 d) Vad menas med experter? Förtydligande av vilken nivå av expertis som avses behövs.

Artikel 10 - Kontroll och intygande för att styrka och förmedla miljöpåståenden och miljömärkning

Metod för validering och verifiering bör följa 17029 och andra relevanta standarder. Validering bör också ha ett eget avsnitt, då det bedöms viktigt att förtydliga skillnaden mellan verifiering och validering, vilket påtalats i rekommendationerna ovan.

Artikel 11 – Kontrollör

Fler kontroller än verifiering ska utföras inom ramen för förslaget. Skriv till validering, antingen som en del i en artikel eller som en ny egen artikel, detta har påtalats i rekommendationerna ovan.

Delaktiga i remissvaret: Tatiana Nevzorova, forskare Certifieringsutveckling, Raul Carlsson, senior forskare Certifieringsutveckling, Thomas Angervall projektledare Hållbar produktion och konsumtion, Anne Swartling, enhetschef Ledningssystem och verifiering, Karolina Vikingsson, projektledare Certifieringsutveckling har sammanställt remissvaret. Tomas Holm Avdelningschef Certifiering har godkänt remissvaret på delegation av divisionsledningen för RISE division Samhällsbyggnad.